

دوره یازدهم - سال اول

شماره چاپ: —

تاریخ چاپ: —

شماره ثبت: ۱۸۴

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس
و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی»

کد موضوعی: ۲۷۰

معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی

شماره مسلسل: ۱۷۴۴۱

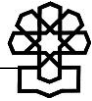
دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ

اسفندماه ۱۳۹۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
برخی پیشنهادهای الحاقی در خصوص موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و	
۱۲.....	پرورشی غیردولتی
۱۹.....	منابع و مأخذ

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس
و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی»

چکیده

طرح اصلاح موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی به شماره ثبت ۱۸۴ در پی اصلاح برخی از مهم‌ترین مواد قانون مذکور در حوزه مدیریت مهدهای کودک، کاربرد انحصاری عنوان مدرسه برای مؤسسات دارای مجوز از وزارت آموزش و پرورش و ایجاد سامانه الکترونیکی در راستای ایجاد شفافیت است.

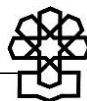
پیرامون هر سه محور فوق باید گفت؛ براساس بند «۲» سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش ابلاغی مقام معظم رهبری، مهدهای کودک جزء امور حاکمیتی و ذیل آموزش و پرورش قرار دارد و بررسی تجربه چند دهه اخیر این مراکز نیز نشان می‌دهد که کارکردشان به مراکز خدماتی تقلیل داده شده است و نقش تربیتی و پرورش آنها به محاق رفته است، درخصوص عنوان مدرسه نیز؛ این عنوان در اذهان عمومی جامعه متعلق به وزارت آموزش و پرورش است و براساس قوانین مصوب مجلس و مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش بر مؤسسات دارای مجوز از وزارت آموزش و پرورش اطلاق می‌شود، درخصوص سامانه الکترونیکی ویژه شفافیت نیز؛ با توجه به امکان تعارض منافع در حوزه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی وجود سامانه الکترونیکی شامل اطلاعات

مربوط به حقوق و مزایای کارکنان، تسهیلات دریافتی مؤسسان از دولت، شهریه دریافتی از اولیا و مواردی از این دست یک ضرورت بسیار مهم به نظر می‌رسد. باید به این نکته اشاره شود که مقدمه توجیهی طرح فقط به موضوع انحصار کاربرد عنوان حقوقی مدرسه و موضوع مهدهای کودک پرداخته و به مفاد مواد (۳) و (۴) طرح موضوع راه‌اندازی سامانه الکترونیکی در راستای شفافیت توجهی نشان نداده است.

بنابراین با توجه به این موارد با کلیات طرح مذکور موافقت می‌شود و مبتنی بر ارزیابی کارشناسی از عملکرد سایر مواد قانون مورد بحث، پیشنهادهایی درخصوص اصلاح و بازنگری برخی از مواد در راستای محورهای همچون انتقال سیاستگذاری از شورای نظارت مرکزی مدارس و مراکز غیردولتی به شورای عالی آموزش و پرورش، رفع تعارض منافع در حوزه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی، اعمال محدودیت در مأموریت کارکنان وزارت آموزش و پرورش به مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی، تغییر شرایط تمام‌وقت و پاره‌وقت بودن کارکنان مدارس غیردولتی و اعمال استانداردهای فضا و تجهیزات مدارس دولتی بر مدارس غیردولتی ارائه شده است.

مقدمه

طرح اصلاح موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی به شماره ثبت ۱۸۴ در پی اصلاح موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی با محوریت انتقال مدیریت مهدهای کودک از سازمان بهزیستی کشور به وزارت آموزش و پرورش، انحصار عنوان حقوقی «مدرسه» برای مدارس دارای مجوز از وزارت آموزش و پرورش و ممنوعیت به کار بردن آن برای سایر مؤسسات و مراکز آموزشی

و نیز راه‌اندازی سامانه الکترونیکی توسط سازمان مدارس غیردولتی برای ایجاد شفافیت و امکان گزارش‌گیری برخط از عملکرد این سازمان است.

در همین راستا طرح مذکور در ماده اول عنوان حقوقی «مدرسه» را فقط برای مؤسسات آموزشی دارای مجوز از وزارت آموزش و پرورش مجاز شمرده است و به‌کار بردن آن توسط دیگر مؤسسات را جرم انگاشته است و آنها را مکلف کرده تا این عنوان را تغییر دهند، در ماده دوم صدور مجوز و ارائه برنامه و شاخص‌های آموزشی و پرورشی و تدوین محتوا در حوزه مهدهای کودک را به وزارت آموزش و پرورش اختصاص داده و در ماده سوم و چهارم نیز وزارت آموزش و پرورش را مکلف کرده است سامانه‌ای الکترونیکی راه‌اندازی کند تا اطلاعاتی همچون حقوق و مزایای معلمان و کارکنان این مدارس را در آن قرار دهد.

ازسوی دیگر قانون مذکور در سال ۱۳۹۵ تصویب شده و به اجرا گذاشته شده است و بررسی عملکرد آن نشانگر برخی خلأها و آسیب‌های جدی پیرامون موضوع مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی است. ازاین‌رو در ادامه ضمن بررسی مواد طرح، برخی پیشنهادهای اصلاحی درخصوص سایر موارد قانون مذکور جهت ارتقای عملکرد و کارآمدی این حوزه ارائه می‌شود.

متن طرح

ماده (۱)

دو تبصره به‌عنوان تبصره‌های «۲» و «۳» به شرح زیر به بند «الف» ماده (۲) قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۴ الحاق و شماره تبصره آن به «۱» اصلاح می‌شود:

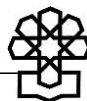
تبصره «۲» - به کار بردن عنوان «مدرسه» به هر شکلی فقط برای واحدهای آموزشی و پرورشی که براساس شرایط و ضوابط و مقررات وزارت آموزش و پرورش به صورت دولتی یا غیردولتی تأسیس و اداره می‌شوند و آموزش‌های رسمی را مطابق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش ارائه می‌دهند مجاز است. مؤسسه‌ها و مراکزی که خارج از این ضوابط از عنوان مدرسه استفاده می‌کنند به استثنای مؤسساتی که براساس مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی از عنوان مدرسه استفاده می‌کنند، مکلفند ظرف مدت سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون واژه مدرسه را از عنوان خود حذف نمایند.

تبصره «۳» - وزارت آموزش و پرورش موظف است در صورت احراز تخلف به فوریت شکوایه‌ای را به مبادی ذی‌ربط مبنی بر غیرمجاز بودن فعالیت مدرسه یا مرکز آموزشی ارائه کند تا حداکثر ظرف مدت دو ماه برابر مقررات و ضوابط نسبت به تعطیلی و مهروموم (پلمپ) آن اقدام گردد.

بررسی کارشناسی

براساس تبصره «۲» و «۳» پیشنهادی، عنوان مدرسه منحصرأً از آن مراکزی است که مجوز تأسیس و فعالیت خود را از وزارت آموزش و پرورش دریافت می‌کنند، تحت نظارت این وزارتخانه بوده و آموزش‌های رسمی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش را ارائه می‌دهند. در این باره باید گفت:

- در حال حاضر، مؤسسات آموزشی، هنری و فرهنگی همچون مدرسه موسیقی، مدرسه فوتبال، مدرسه گشتی، مدرسه سینما، مدرسه معماری و مواردی از این دست در کشور وجود دارد که با عنوان مدرسه در حال فعالیت و ارائه خدمات می‌باشند، اما هیچ کدام تحت نظارت وزارت آموزش و پرورش قرار ندارند. این مؤسسات گاهاً دارای تخلفاتی در حوزه

فعالیت خود می‌شوند و از آنجایی که در عرف جامعه، عنوان «مدرسه» متعلق به نظام آموزش و پرورش است عموم افراد این کژکارکردی‌ها را به وزارت آموزش و پرورش انتساب می‌دهند و همین امر سبب می‌شود مشروعیت و مقبولیت نهاد مدرسه در جامعه، خدشه‌دار شود.

- بررسی اسناد، قوانین و مقررات در خصوص مدرسه همچون مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش به‌ویژه آیین‌نامه اجرایی مدارس، نشان می‌دهد که مدرسه دارای حداقل پنج ویژگی است:

۱. مدرسه مکانی است که آموزش‌های رسمی مصوب وزارت آموزش و پرورش را ارائه می‌کند.
  ۲. دوره‌های تحصیلی رسمی وزارت آموزش و پرورش در آنجا برگزار می‌شود.
  ۳. برابر ضوابط و دستورالعمل‌های وزارت آموزش و پرورش تأسیس و اداره می‌شوند.
  ۴. مسئولیت اجرای برنامه‌ها و اهداف مصوب دوره‌های تحصیلی را برعهده دارد.
  ۵. پس از پایان دوره به افراد آموزش‌دیده در آن مکان، مدرک تحصیلی رسمی اعطا می‌شود.
- با توجه به این پنج ویژگی برای مدرسه، درمی‌یابیم که مراکز بیرون از وزارت آموزش و پرورش که عنوان مدرسه دارند همچون مدرسه کشتی، مدرسه معماری، مدرسه موسیقی، مدرسه فوتبال، مدرسه هنر و ادبیات، مدرسه عالی رسانه، مدرسه روزنامه‌نگاری و... هیچ‌کدام دارای این پنج ویژگی نیستند. به بیان دیگر، هیچ‌کدام از این مؤسسه‌ها مجوز فعالیت خود را از وزارت آموزش و پرورش دریافت نکرده‌اند، برنامه رسمی و مصوب وزارت آموزش و پرورش را ارائه نمی‌دهند، دوره تحصیلی رسمی آموزش و پرورش را پوشش نمی‌دهند، از مقررات و ضوابط آموزشی وزارت آموزش و پرورش تبعیت نمی‌کنند و درنهایت آنکه هیچ‌کدام، مدرک تحصیلی رسمی به آموزش‌دیدگان اعطا نمی‌کنند.
- در قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و

شورای عالی آموزش و پرورش، عنوان مدرسه متعلق به وزارت آموزش و پرورش است و از سایر مؤسسه‌ها و مراکز با عناوینی همچون آموزشگاه، مؤسسه آموزشی، مرکز آموزشی، کانون فرهنگی تربیت، آموزشگاه آزاد علمی و... نام برده شده است.

نتیجه آنکه مفهوم «مدرسه» با توجه به ملاک‌ها و معیارهایی که از قوانین و مقررات مربوطه دریافت شد، با این مؤسسه‌ها انطباق ندارد، بنابراین نمی‌توان عنوان «مدرسه» را برای آن مؤسسه‌های آموزشی به کار برد و این عنوان حقوقی، فقط باید متعلق به مؤسسات آموزشی دارای مجوز از وزارت آموزش و پرورش و تحت نظارت از آن وزارتخانه باشند که دارای پنج ویژگی فوق‌الذکر هستند.

پیشنهاد

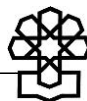
کلیات متن ماده (۱) پیشنهادی طرح مذکور مورد تأیید است و متن هر دو تبصره با اصلاح برخی جزئیات به نحو زیر پیشنهاد می‌شود:

ماده (۱)

یک تبصره به‌عنوان تبصره «۲» به بند «الف» ماده (۲) قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۴ به شرح زیر الحاق و شماره تبصره آن به (۱) اصلاح می‌شود:

تبصره «۲» - به کار بردن عنوان «مدرسه» به هر شکلی فقط برای واحدهای آموزشی و پرورشی که براساس شرایط و مقررات وزارت آموزش و پرورش به صورت دولتی یا غیردولتی تأسیس و اداره می‌شوند و آموزش‌های رسمی را مطابق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش ارائه می‌دهند، مجاز است. مؤسسه‌ها و مراکزی که خارج از این ضوابط از عنوان مدرسه استفاده می‌کنند به‌استثنای مؤسساتی که براساس مصوبات شورای عالی

انقلاب فرهنگی از عنوان مدرسه استفاده می‌کنند، مکلفند ظرف مدت سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون واژه مدرسه را از عنوان خود حذف نمایند.

در صورت تخلف از اجرای این تبصره، وزارت آموزش و پرورش موظف است به‌فوری شکوائیه‌ای را مبنی بر استفاده نادرست از عنوان مدرسه به دادگاه صالحه ارائه کند. دادگاه خارج از نوبت و به‌فوری و بدون رعایت تشریفات دادرسی نسبت به مَهروموم (پلمپ) کردن آن مؤسسه یا مرکز اقدام می‌کند تا آن مؤسسه یا مرکز نسبت به اخذ مجوز با عنوان دیگری غیر از عنوان مدرسه اقدام نماید. مدعی‌العموم مکلف است رأساً یا پس از دریافت گزارش موارد تخلف از افراد و اشخاص و نهادهای آگاه، نسبت به پیگیری فرایند قضایی جهت اصلاح این تخلفات اقدام نماید.

متن طرح

ماده (۲)

متن ذیل جایگزین تبصره «۲» ماده (۲) قانون می‌شود:

تبصره «۲» - صدور مجوز، ارائه برنامه، شاخص‌های آموزشی و پرورشی و تدوین محتوا در مورد مهدکودک‌ها، کلاً برعهده وزارت آموزش و پرورش است.

بررسی کارشناسی

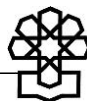
- بررسی نظام آموزش و پرورش برخی کشورهای جهان نشان می‌دهد؛ مراکز پیش‌دبستانی مخصوص کودکان ۶ ماهه تا ۶ ساله است و شامل شیرخوارگاه، مهدکودک و کودکستان است و بخشی از آموزش ابتدایی محسوب می‌شود. در مهدهای کودک کودکان کمتر از دو سال و در کودکستان‌ها کودکان ۳ تا ۶ ساله پذیرفته می‌شوند.

- سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در خصوص ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور در سال ۱۳۹۲ دوره مهدکودک را با رویکردی تربیتی و آموزشی و با نگاهی حاکمیتی به وزارت آموزش و پرورش و نهاد تعلیم و تربیت سپرده است، اما متأسفانه این بند مهم از سیاست‌های مذکور در قوانین و مقررات بعدی همچون قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵ و قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه مصوب ۱۳۹۵ تبلور عینی نیافته و همچنان این دو قانون، مرجع صدور مجوز مهدهای کودک را بسان گذشته، سازمان بهزیستی کشور قلمداد کرده‌اند.

- چالش‌های تربیتی مراکز مهدکودک، خلأ سیاستگذاری در حوزه آموزش و پرورش کودکان، دوگانگی تربیتی در مهدهای کودک، ورود الگوهای تربیتی غربی و غیربومی در این مراکز، تشتت نهادهای متولی این حوزه، تأکید سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش ابلاغی مقام معظم رهبری بر آموزشی و تربیتی و حاکمیتی بودن این مراکز ذیل نهاد آموزش و پرورش و نیز بیانات ایشان در دیدار مجازی با رؤسا و مدیران آموزش و پرورش در ابتدای سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در خصوص پرهیز از نگاه خدماتی به مهدهای کودک، این الزام و ضرورت را ایجاد می‌کند که رویکرد خدماتی به این مراکز باید تغییر یابد و رویکرد آموزشی و تربیتی جایگزین آن شود و مهدهای کودک حتی در ناحیه صدور مجوز نیز از سازمان بهزیستی کشور منفک شده و به وزارت آموزش و پرورش منتقل شوند.

پیشنهاد

بنابراین با کلیات ماده (۲) پیشنهادی موافقت می‌شود و پیشنهاد می‌شود ماده مذکور به نحو ذیل اصلاح شود:

ماده (۲)

تبصره «۲» بند «پ» ماده (۲) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره «۲» - وزارت آموزش و پرورش مرجع صدور مجوز تأسیس و فعالیت و نظارت بر مهدهای کودک به‌عنوان مرکز آموزشی - پرورشی است. این وزارتخانه مکلف است حداکثر ظرف چهار ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، دستورالعمل اجرایی مهدهای کودک را با لحاظ اسناد بالادستی به‌ویژه سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، شامل شاخص‌های آموزشی، پرورشی، زیستی، بهداشتی، استانداردهای فضا و تجهیزات، شیوه جذب، تربیت و تأمین نیروی انسانی، نظام جبران خدمات و شایستگی‌های منابع انسانی و چارچوب تولید محتوی مواد آموزشی این دوره را به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش برساند. کلیه مهدهای کودک همانند سایر مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی باید حداکثر ظرف مدت سه ماه بعد از تصویب این دستورالعمل، مجوز فعالیت خود را از وزارت آموزش و پرورش دریافت کنند. در راستای اجرای این قانون جزء «۱» ماده (۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ حذف و عبارت «مهدهای کودک» از بند «ج» ماده (۱) قانون تشکیل وزارت رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۵۳/۵/۱ و جزء «۸» بند «پ» ماده (۵۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی حذف می‌شود.

متن طرح

ماده (۳)

یک تبصره با عنوان تبصره «۲» به ماده (۱۸) قانون، الحاق و شماره تبصره آن به «۱» اصلاح می‌شود:

تبصره «۲» - سازمان مدارس غیردولتی مکلف است برای ثبت کلیه درآمدها و هزینه‌های مدارس و مراکز غیردولتی سامانه الکترونیکی مناسب را به‌گونه‌ای طراحی و ایجاد کند که توسط مسئولان وزارتخانه و کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری قابل رؤیت و گزارش‌گیری باشد.

ماده (۴)

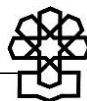
یک تبصره به شرح زیر به ماده (۲۶) قانون الحاق می‌شود:

تبصره - سازمان مدارس غیردولتی مکلف است کلیه احکام و حقوق و مزایای معلمان و کارکنان مدارس و مراکز غیردولتی را در سامانه مذکور (در تبصره «۲» ماده (۱۸)) قرار دهد تا برای مسئولان وزارتخانه و کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری قابل رؤیت و گزارش‌گیری باشد.

بررسی کارشناسی

برای طراحی و راه‌اندازی یک سامانه، باید اهداف و ویژگی‌های آنها تا حد زیادی مشخص شود، اما در این تبصره، فقط به امکان گزارش‌گیری اشاره شده که خیلی کلی و مبهم است، لذا ضرورت دارد برخی از ویژگی‌های مهم این سامانه و مشخصات گزارش‌مورد نظر معین شود. همچنین نظارت بر نحوه کسب درآمدها و رعایت الگوی شهریه و نحوه هزینه‌کرد منابع مالی از حقوق اولیای دانش‌آموزان این مدارس است، در راستای اجرای قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، ضرورت دارد، اطلاعات این سامانه برای مجلس شورای اسلامی و نهادهای نظارتی قابل دسترس باشد.

همچنین الگو و شاخص‌های تعیین شهریه، تخفیف شهریه، کمک‌های دولت و اشخاص به مدرسه، واریزی ۴ درصد موضوع قانون تأسیس مدارس غیردولتی، میزان

پرداختی به مؤسس، مدیر، معلمان و دیگر کارکنان، شاخص‌های فضای مدرسه باید در این سامانه ثبت و به صورت ماهیانه قابل گزارش‌گیری باشند. لذا به منظور شفافیت عملکرد این مدارس، پیشنهاد می‌شود وزارت آموزش و پرورش ملزم شود به طراحی و استقرار سامانه الکترونیکی یکپارچه به گونه‌ای که امکان گزارش‌گیری از این سامانه در سطح مدرسه، منطقه، استان و کشور برای مدیران آموزش و پرورش و نهادهای نظارتی و مجلس شورای اسلامی به صورت برخط فراهم شود.

در اینجا باید متذکر شد که در مقدمه توجیهی به ضرورت‌های راه‌اندازی سامانه الکترونیکی موضوع مواد (۳) و (۴) طرح با هدف ایجاد شفافیت و گزارش‌گیری پرداخته نشده است و این دو ماده تناسبی با مقدمه توجیهی طرح ندارند.

پیشنهاد

متن زیر جایگزین مواد (۳) و (۴) طرح شود:

ماده (۳)

یک تبصره با عنوان تبصره «۲» به ماده (۱۸) قانون، الحاق و شماره تبصره آن به «۱» اصلاح می‌شود:

تبصره «۲» - وزارت آموزش و پرورش مکلف است حداکثر شش ماه پس از ابلاغ این قانون، سامانه الکترونیکی یکپارچه مدیریت، نظارت و ارزیابی کلیه مدارس و مراکز موضوع ماده (۲) این قانون را راه‌اندازی نماید و کلیه اطلاعات را از جمله آمار کارکنان و دانش‌آموزان، فضا و تجهیزات آموزشی، مجوزهای تأسیس و راه‌اندازی، شاخص‌های ارزیابی، میزان شهریه دریافتی، درآمدها و هزینه‌های آنها و هر نوع تسهیلات و حمایت‌های

دریافتی را به‌طور جامع، دقیق و شفاف در این سامانه ثبت نماید. به‌گونه‌ای که برای هر نوع بررسی و ارزیابی امکان دریافت اطلاعات جامع و کامل از طریق این سامانه برای نهادهای نظارتی، کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی و مدیران آموزش و پرورش در سطوح منطقه، استان و کشور و در موارد مرتبط برای اولیای دانش‌آموزان فعلی و اولیای متقاضیان ثبت‌نام در هر مدرسه به‌صورت برخط فراهم شود.

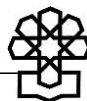
برخی پیشنهادهای الحاقی درخصوص موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی

۱. اولویت تأسیس مدارس و مراکز غیردولتی به نهادهای عمومی غیردولتی،

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و حوزوی

ماده (۲) - مدرسه، مرکز پرورشی و مرکز آموزشی غیردولتی طبق تعارف زیر توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی (مؤسسات آموزشی - شرکت تعاونی آموزشی - نهادهای عمومی غیردولتی با کارکرد فرهنگی و آموزشی) یا مشارکت آنها با دولت مطابق اهداف، ضوابط و دستورالعمل‌های عمومی وزارت آموزش و پرورش در داخل یا خارج از کشور تحت نظارت وزارت مذکور براساس این قانون تأسیس و اداره می‌شود.

اصلاح ماده (۲) - عبارت «با اولویت نهادهای عمومی غیردولتی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و حوزوی» جایگزین عبارت (مؤسسات آموزشی - شرکت تعاونی آموزشی - نهادهای عمومی غیردولتی با کارکرد فرهنگی و آموزشی) می‌شود.

۲. انتقال سیاستگذاری مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی از شورای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی به شورای عالی آموزش و پرورش

ماده (۳) قانون مصوب سال ۱۳۹۵ - به‌منظور سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، سامان‌دهی و نظارت بر اجرای این قانون، شورای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی و شورای نظارت استانی، شهرستانی و منطقه‌ای جهت نظارت بر مدارس و مراکز آموزشی یا پرورشی غیردولتی تشکیل می‌شود.

سیاستگذاری و برنامه‌ریزی برای همه مدارس اعم از دولتی یا غیردولتی از وظایف و اختیارات شورای عالی آموزش و پرورش است که مصداق آن را می‌توان در برنامه درسی ملی، اهداف دوره‌های تحصیلی مشاهده کرد، لذا تغییر نام شورای نظارت بر اجرای قانون تأسیس مدارس غیردولتی مذکور در قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۸۷ به «شورای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی» ناقض اختیارات شورای عالی آموزش و پرورش است، زیرا براساس ماده (۱) قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۱ مجلس شورای اسلامی، این شورا مرجع سیاستگذاری در حوزه وظایف آموزش عمومی و متوسطه است. از طرف دیگر وجود یک شورا برای سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مدارس دولتی و یک شورای دیگر به‌موازات آن برای سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مدارس غیردولتی علاوه بر آنکه باعث دوگانگی در نظام تعلیم و تربیت رسمی کشور می‌شود، از نظر زمان و هزینه نیز مقرون به صرفه نیست. عدم اجرای بسیاری از مفاد سند تحول در مدارس غیردولتی که تنگناهای مالی برای آنها وجود نداشته، از نتایج وجود یک شورای مستقل و مجزا برای این مدارس است. بر این مبنا

ضرورت دارد عنوان این شورا به «شورای نظارت بر اجرای قانون تأسیس مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی» تغییر یابد و اختیارات آن نیز برای نظارت بر اجرای این قانون اصلاح شود.

پیشنهاد

عبارت «شورای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی» در این قانون به عبارت «شورای برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی» اصلاح می‌شود و عبارت «و مرجع سیاستگذاری بر مدارس و مؤسسان موضوع این قانون، شورای عالی آموزش و پرورش تعیین می‌شود» به انتهای ماده (۳) قانون الحاق می‌شود.

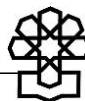
۳. رفع تعارض منافع در حوزه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی:

با توجه به منافع مالی و اقتصادی حوزه مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی، این حوزه یکی از گلوگاه‌های تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش است و نمود عینی آن می‌تواند تلاش مدیران رده‌بالای وزارت آموزش و پرورش برای اخذ مجوز تأسیس مراکز و مدارس آموزشی و پرورشی غیردولتی باشد. این امر از یک‌سو می‌تواند زمینه‌ساز رانت‌خواری و ویژه‌خواری در وزارت آموزش و پرورش شود و ازسوی دیگر در صورت ذی‌نفع بودن مدیران وزارت آموزش و پرورش، روند خصوصی‌سازی آموزش و پرورش تسریع خواهد یافت. ازاین‌رو رفع تعارض منافع در حوزه آموزش و پرورش غیردولتی همواره یکی از دغدغه‌های مهم کارشناسان تعلیم و تربیت بوده است.

پیشنهاد

متن زیر به‌عنوان تبصره «۴» به ماده (۸) قانون الحاق می‌شود:

تبصره «۴» - تأسیس یا اداره مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی موضوع ماده (۲) این قانون از سوی کلیه مقامات موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن و همترازان مربوط و رؤسای سازمان‌ها و مراکز تابعه وزارت آموزش و پرورش، مدیران کل ستادی و استانی، رؤسای ادارات ستادی و شهرستان‌ها و مناطق و نواحی و بستگان درجه یک آنها در زمان تصدی پست و تا یک سال بعد از زمان اتمام تصدی ممنوع است. متخلفین از این تکلیف متناسب با وضعیت شغلی‌شان (شاغل و بازنشسته) به مجازات یک تا سه سال انفصال موقت از خدمات دولتی و عمومی و واریز معادل شهریه دریافتی حاصل از فعالیت مدارس یا مراکز مزبور به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور محکوم می‌شوند.

۴. اعمال محدودیت در مأموریت کارکنان وزارت آموزش و پرورش به مدارس و

مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی

ماده (۲۴) قانون مصوب سال ۱۳۹۵ - مأموریت مستخدمان وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، سازمان‌های وابسته به دولت و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و نهادهای انقلاب اسلامی دارای سابقه آموزشی، به مدارس غیردولتی بنابه تقاضای این مدارس و موافقت دستگاه ذی‌ربط با رعایت قوانین و مقررات مربوط به‌عنوان مدیر و معاون امکان‌پذیر است. حقوق و مزایای مستمر این افراد حسب توافق دستگاه اجرایی ذی‌ربط با مدرسه غیردولتی توسط این مدارس یا دستگاه مذکور قابل پرداخت است. سابقه خدمت در مدارس غیردولتی از لحاظ گروه، رتبه، پایه، درجه یا هر عنوان مشابه دیگر و بازنشستگی و وظیفه طبق مقررات جزء سوابق دولتی آنان منظور می‌شود.

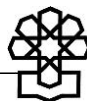
وزارت آموزش و پرورش هم‌اکنون و البته در یک افق ۱۰ ساله معطوف به آینده با کمبود شدید نیروی انسانی مواجه است. به‌نحوی که همین امر، موجبات ورود نیروهای با کیفیت پایین و بدون سنجش صلاحیت‌های شغلی و حرفه‌ای مورد نیاز را به مدارس فراهم کرده است. از دیگر سو، مدارس غیردولتی از مرحله غیرانتفاعی و غیرسودده بودن عبور کرده‌اند و توانایی ادامه فعالیت و به‌کارگیری نیروی انسانی مناسب را دارا هستند. اما براساس ماده (۲۴) قانون، امکان مأموریت نیروی انسانی از وزارت آموزش و پرورش با عنوان مدیر و معاون به مدارس غیردولتی وجود دارد. اگرچه آمار نیروهای اعزامی مذکور در سالنامه آماری وزارت آموزش و پرورش قید نشده است و از شفافیت لازم در این باره برخوردار نیست، اما در آخرین سالنامه آماری وزارت آموزش و پرورش که این آمار ثبت شده است، تعداد نیروهای اعزامی به مدارس غیردولتی بیش از ۱۴ هزار نفر می‌باشند. بنابراین پیشنهاد می‌شود ماده (۲۴) قانون به‌صورت ذیل اصلاح شود به‌نحوی که فقط امکان مأموریت نیروی انسانی به‌عنوان مدیر جهت ایفای نقش راهبری آموزشی وجود داشته باشد.

پیشنهاد

در ماده (۲۴) قانون، عبارت «صرفاً به‌عنوان مدیر مدرسه تا سقف سه سال متوالی یا متناوب و قابل تمدید صرفاً تا یک سال» جایگزین عبارت «به‌عنوان مدیر و معاون» می‌شود.

۵. تغییر شرایط تمام‌وقت و پاره‌وقت بودن کارکنان مدارس غیردولتی

ماده (۲۵) قانون مصوب سال ۱۳۹۵ - کارکنان تمام‌وقت فاقد پوشش بیمه‌ای مدارس و مراکز غیردولتی از مزایای قانون تأمین اجتماعی برخوردار می‌شوند. کارکنان پاره‌وقت فاقد پوشش بیمه‌ای نیز به‌نسبت ساعات انجام کار مشمول حمایت‌های مقرر در این ماده هستند.

تبصره «۲» - شرایط تماموقت یا پارهوقت بودن کارکنان غیررسمی مدارس و مراکز غیردولتی در آییننامه اجرایی این قانون مشخص می‌شود.

وظایف، مسئولیت‌ها، شرایط احراز مشاغل معلمان کشور (آموزگار، دبیر، هنرآموز، مربی امور تربیتی مدارس، مشاور واحد آموزشی، مراقب سلامت و مدیران و معاونان واحد آموزشی) و میزان ساعات تدریس هفتگی آنها براساس مصوبه دستورالعمل میزان تدریس هفتگی شاغلین مشاغل طرح طبقه‌بندی مشاغل معلمان کشور مصوب شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی مورخ ۱۳۹۱/۳/۳ می‌باشد. از دیگر سو، معلمان مدارس غیردولتی از نظر مأموریت و وظایف کاملاً شبیه معلمان مدارس دولتی بوده و هر دو رسالت آموزش و پرورش دانش‌آموزان را برعهده دارند. اما درخصوص ساعات موظف تدریس و نحوه محاسبه تماموقت و پارهوقت بودن این دو گروه، متفاوت عمل می‌شود. به‌نحوی که گاهاً ساعت تماموقت دبیران مدارس غیردولتی به میزان ۳۰ ساعت تدریس در هفته محاسبه می‌شود در حالی که همین موضوع برای معلمان دولتی ۲۴ ساعت است. یا اینکه روزهای تعطیل و ایام تابستان از ایام کاری آنها کسر شده و حقوق و مزایا و بیمه به آنها تعلق نمی‌گیرد. بنابراین جهت رفع تبعیض ناروا و اجرای عدالت میان این دو گروه، پیشنهاد می‌شود متن تبصره «۲» ماده (۲۵) به‌نحو ذیل اصلاح شود:

پیشنهاد

تبصره «۲» ماده (۲۵) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره «۲» - شرایط تماموقت و یا پارهوقت بودن معلمان و کارکنان مدارس و مراکز موضوع این قانون همانند شرایط و معلمان مدارس دولتی می‌باشد.

۶. اعمال استانداردهای فضا و تجهیزات مدارس دولتی بر مدارس غیردولتی

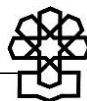
ماده (۳۱) مکرر

یک ماده با عنوان ماده (۳۱) مکرر به قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی الحاق می‌شود:

مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی در خصوص رعایت استانداردهای فضا و تجهیزات بدون قاعده و ضابطه می‌باشند به نحوی که نه قانون مذکور در این خصوص، حکمی آورده است و نه شورای عالی آموزش و پرورش در این باره مصوبه‌ای گذرانده است. افزون بر این، براساس زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فناوری مصوب شورای عالی آموزش و پرورش (یکی از زیرنظام‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش)، این زیرنظام و استانداردهای آن ویژه مدارس دولتی می‌باشد و در صورت نیاز استانداردهای خاص مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی به تصویب خواهد رسید. ضوابطی که البته تاکنون به تصویب نرسیده است:

بند «۲» تدوین استانداردهای فضاهای آموزشی، تربیتی و پرورشی، زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فناوری مصوب شورای عالی آموزش و پرورش: «وزارت آموزش و پرورش موظف است در صورت نیاز، ضوابط خاص مدارس غیردولتی و سایر مراکز آموزشی و پرورشی (تربیتی) و ورزشی غیردولتی را متناسب با ضوابط مصوب مدارس دولتی، ظرف مدت یکسال تدوین و به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش برساند.

همه اینها در حالی است که از نظر تربیتی، پرورشی و آموزشی هیچ تفاوتی میان دانش‌آموزان مدارس دولتی و غیردولتی وجود ندارد. بنابراین ضرورت دارد همان استانداردهای مدارس دولتی در خصوص مدارس غیردولتی نیز اعمال شود. از این رو ماده الحاقی ذیل پیشنهاد می‌شود:

پیشنهاد

ماده الحاقی (۳۱) مکرر: مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی ملزم به رعایت استانداردهای فضا، تجهیزات و فناوری مصوب شورای عالی آموزش و پرورش درخصوص مدارس و مراکز آموزش و پرورش دولتی می‌باشند. مدارس که قبل از تصویب این قانون مجوز فعالیت گرفته‌اند، مکلفند حداکثر تا دو سال بعد از تصویب این قانون، فضا و تجهیزات خود را با استانداردهای مذکور تطبیق دهند.

منابع و مأخذ

۱. قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی مصوب ۱۳۹۵ مجلس شورای اسلامی.
۲. دستورالعمل میزان تدریس هفتگی شاغلین مشاغل طرح طبقه‌بندی مشاغل معلمان کشور مصوب شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی، مورخ ۱۳۹۱/۳/۳.
۳. قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی.
۴. قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷.
۵. قانون تشکیل وزارت رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۵۳/۵/۱.
۶. سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری درخصوص ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور در سال ۱۳۹۲.
۷. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۷۴۴۱

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی»

نام دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه آموزش و پرورش و فنی‌وحرفه‌ای)

تهیه و تدوین کنندگان: موسی بیات، امیرحسین غفاری

همکار: حجت‌الله بنیادی

ناظران علمی: مسعود فیاضی، صادق ستاری‌فرد

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. مدارس غیردولتی

۲. مراکز غیردولتی

۳. خصوصی‌سازی

۴. سازمان مدارس غیردولتی

۵. مشارکت مردمی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۲/۲۴

